

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdlila a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobce: I. V.**, zastoupen JUDr. Jiřím Svobodou, advokátem, se sídlem Na Jarově 2425/4, Praha 3, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 6. 2005, č. j. 8 Az 196/2003 - 91,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**
- III.** Odměna ustanovenému advokátovi JUDr. Jiřímu Svobodovi **se určuje** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Rozhodnutím Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 22. 9. 2003, č. j. OAM - 3049/VL - 14 - SE01 - 2000, nebyl žalobci (dále jen „stěžovatel“) udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a bylo rozhodnuto, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Žalovaný své rozhodnutí podpořil především tím, že důvodem žádosti o udělení azylu je snaha stěžovatele o legalizaci pobytu na území České republiky a obava z vlastní

bezpečnosti v případě návratu do vlasti v souvislosti s problémy se soukromými osobami. Dle žalovaného stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, které by svědčily o tom, že vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod či se jiným způsobem politicky angažoval. Žalovaný hodnotil skutečnosti uváděné stěžovatelem na pozadí údajů získaných ze Zpráv Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Bělorusku, informací z databáze České tiskové kanceláře a Informací Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Konstatoval, že mezinárodní ochrana může být žadateli poskytnuta teprve v případě, jestliže mu byla odepřena v zemi jeho státní příslušnosti, případně, je-li tato neúčinná. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesdělil nadřízeným orgánům policie či jiným kompetentním orgánům nečinnost policie po svém oznámení, neprokázal, že jeho stát není s to zajistit odpovídající ochranu. Ostatní důvody uváděné stěžovatelem žalovaný s ohledem na jejich častou modifikaci, případně popření, považoval za nevěrohodné, a shledal, že stěžovatel nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Neshledal ani důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, ani existenci překážek vycestování ve smyslu § 91 odst. 1 zákona o azylu, neboť nedospěl k závěru, že by byl stěžovatel v případě návratu do vlasti ohrožen na životě.

Rozhodnutí žalovaného napadl stěžovatel v plném rozsahu žalobou podanou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“). Namítal, že žalovaný nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí. Zdůraznil, že Bělorusko opustil jak z důvodu pronásledování související se svou podnikatelskou činností a následnou nemožností domoci se ochrany u policie kvůli korupci, tak z důvodů neutěšené politické situace v Bělorusku. K tomu uvedl, že v roce 1995 byly L. zrušeny S. o., jichž byl členem, a že tato organizace spolupracovala s B. n. f. (dále jen „B.“), s níž sympatizoval a roznášel pro ni letáky a noviny. V roce 1996 se účastnil demonstrace. Stěžovatel poukázal na formální nedostatky napadeného rozhodnutí. Dále bez bližší konkretizace žalobních námitek uvedl, že správní orgán nevzal v úvahu veškeré rozhodné skutečnosti a že se v rozhodnutí nevypořádal se všemi provedenými důkazy. Měl za to, že splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu stanovené v § 12 zákona o azylu a že je u něj dána překážka vycestování dle § 91 citovaného zákona. Navrhl zrušit napadené rozhodnutí pro nezákonnost a vady řízení.

Rozsudkem městského soudu blíže označeným v záhlaví, byla stěžovatelova žaloba zamítnuta. Dle názoru soudu vykazují stěžovatelovy námitky týkající se nesprávně posouzeného skutečného stavu pouze obecný charakter a postrádají zdůvodnění. Žalovaný si opatřil dostatek podkladů a při jejich hodnocení nevybočil z mezí stanovených správním řádem, přičemž hodnocení provedených důkazů je věcí volné úvahy správního orgánu s přihlédnutím k přednesu účastníků řízení a k dalším podkladům. Žalovaný při odůvodnění neporušil zákonné předpisy, přičemž ani sám žalobce provedené důkazy nezpochybnil a ani nenamítal jejich neúplnost. Jiné důkazy nenabídl. V neprospěch stěžovatele svědčí dle mínění městského soudu i skutečnost, že žádost o udělení azylu podal teprve po dvouletém pobytu od svého vstupu na území České republiky a že hlavním účelem žádosti o azyl byla snaha o dodatečnou legalizaci pobytu na území České republiky po vydání rozhodnutí o správním vyhoštění. Městský soud rovněž konstatoval, že skutečnosti, které stěžovatel uváděl ohledně svého členství v nezávislých odborech a spolupráci s B., působí nevěrohodně a že nepravdivě vypovídal ohledně ukončení svého pracovního poměru. Soud se ztotožnil se závěry žalovaného, že u stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení azylu podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu a že v jeho případě neshledal překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji zamítl.

Stěžovatel napadl rozsudek kasační stížností, v níž se domáhá zrušení rozsudku městského soudu a bez bližší specifikace uplatnil kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). V doplnění kasační stížnosti pak stěžovatel rozčlenil své námitky do dvou kategorií: vady předcházejícího řízení a vady rozsudku. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení. Rovněž navrhl přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

V řízení probíhajícím před žalovaným správním orgánem měl být krácen na svých právech zaručených Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a § 22 odst. 1 zákona o azylu tím, že se nemohl dostatečně seznámit se spisovým materiálem, neboť byl vyhotoven pouze v českém jazyce. Uvedl, že od počátku řízení žádal o ustanovení tlumočníka a že právo jednat v mateřském jazyce či v jazyce, v němž je schopen se porozumět, nelze redukovat pouze na provedení pohovoru podle § 23 zákona o azylu. Konkrétně nesouhlasil s tím, že se nemohl reálně seznámit se Zprávou Ministerstva zahraniční USA o dodržování lidských práv v Bělorusku za rok 2002 a opakovaně zdůraznil, že se k ní nemohl vyslovit, přesto však na jejích závěrech spočívá rozhodnutí správního orgánu. Došlo tak ke krácení jeho práva na tlumočníka. Tento listinný důkaz dále označil za irelevantní, neboť ze správního spisu nevyplývá okolnost, že informace byla získána cestou právní pomoci. Vyjádřil pohoršení nad praxí českých orgánů, které ve správních a soudních řízeních vycházejí z informací cizích státních orgánů a považují je za závazné. V průběhu řízení o azylu nebyl upozorněn na existenci uvedené Zprávy, ani na skutečnost, že jde o zásadní důkazní materiál pro rozhodnutí. Také shledával porušení svých práv v tom, že pohovory ze dne 7. 1. 2003 a 3. 9. 2003 byly vyhotoveny a předloženy k podpisu v českém jazyce a před podpisem mu nebyly přeloženy tlumočnickem do ruštiny. Stěžovatel dodal, že při doplňujícím pohovoru dne 3. 9. 2003 byl nemocen a na jeho konání musel čekat celou noc mimo azylové středisko.

Co se týče vad rozsudku stěžovatel brojil proti skutečnosti, že správní orgán opřel své zamítavé rozhodnutí o neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu na údajích ze zdroje Zprávy ministerstva zahraničních věcí USA a Informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky. S poukazem na prohlášení Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 15. 11. 2003 ke „kauze víza pro prezidenta L.“ dovozoval, že mezi Českou republikou a Běloruskem panuje napjatá politická situace. Podívoval se nad tím, že byt' je režim panující v Bělorusku některými považován za nedemokratický, nejsou z hlediska azylového řízení shledávány vážnější nedostatky v tamním fungování demokracie. Označil Zprávu ministerstva zahraničních věcí USA za procesně nepoužitelnou a Informaci Ministerstva zahraničních věcí České republiky za protichůdnou ve vztahu k pozdějším krokům téhož ministerstva. Z tohoto důvodu považoval závěry správního orgánu a následně městského soudu ohledně posouzení režimu prezidenta L. za chybné. Stěžovatel namítl, že lze s naprostou jistotou očekávat jeho tvrdé pronásledování po návratu do vlasti, a proto u něj existuje překážka vycestování dle § 91 zákona o azylu.

Žalovaný ve svém vyjádření k doplnění kasační stížnosti popřel oprávněnost kasační stížnosti, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu tak i rozsudek městského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy a že se s uplatněnými žalobními důvody soud náležitě vypořádal. Odkázal na správní spis, zejména na protokolovanou výpověď stěžovatele během pohovorů. Dle žalovaného stěžovatel uplatňuje v kasační stížnosti jen takové důvody a skutečnosti, které ze své viny neuplatnil v předcházejícím žalobním řízení, ačkoli mu v tom nic nebránilo. Žalovaný poukázal na rozpor v kasační stížnosti spočívající v tom, že stěžovatel nejprve uvádí, že byl krácen na svých právech,

neboť se nemohl dostatečně seznámit se spisovým materiálem, neboť byl vyhotoven pouze v českém jazyce, přičemž následně, na str. 3 kasační stížnosti, blíže popisuje, že s ním správní orgán během azylového řízení jednal prostřednictvím tlumočníka. Odkázal na § 9 zákona o azylu ve znění platném do 31. 1. 2005, které v případě stěžovatele vyloučilo platnost § 33 odst. 2 správního řádu týkající se povinnosti správního orgánu seznamovat s podklady rozhodnutí. Tvzení stěžovatele, že doplňují pohovor byl veden po jeho nočním cestování a v době jeho nemoci, koliduje s jeho tvrzením v úvodu citovaného pohovoru, kde je uvedeno, že se cítí zdravý a schopen pohovoru a že poučení rozuměl. Stěžovatelovy ironizující komentáře k hodnocení situace v zemi původu považoval za neakceptovatelné a ponechal je bez bližšího vyjádření. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je přípustná s výjimkami níže uvedenými.

Nejvyšší správní soud poté pristoupil k věcnému přezkumu napadeného rozsudku, vázán rozsahem i důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Z obsahu kasační stížnosti a z jejího doplnění vyplynulo, že stěžovatel uplatňuje důvody kasační stížnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Z obsahu správního spisu se podává, že stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil propuštěním z práce v roce 1990, neboť se měl týden předtím účastnit protestní stávky. Od roku 1997 je pronásledován bandity a je mu vyhrožováno. V předmětné době se zabýval podnikáním. Domnívá se, že je mu vyhrožováno z důvodu členství ve straně B. a že podnět k vyhrožování dala policie. Při pohovoru ze dne 7. 1. 2003 pak upřesnil, že příčin pro opuštění země bylo více. Nesouhlasil s politikou Běloruska, byl od roku 1991 členem S. o., které prezident L. v roce 1995 rozpustil, a stěžovatel měl pak problémy s pronásledováním. Na upřesňující dotazy pak odpověděl, že členem S. o. se stal v roce 1992, následně se cítil neustále v nebezpečí. V rozporu se žádostí uvedl, že z práce byl propuštěn až v roce 1996 z důvodu členství ve S. o. V roce 1996 se účastnil demonstrace na podporu nezávislosti, která snad nebyla úřady povolena, od roku 1994 roznášel letáky a svobodný tisk, které dodávala B. Členem B. není, pouze sympatizant. B. by charakterizoval jako „docela demokratickou stranu s přílišným nacionalismem, což se mu nelíbilo“, jejímiž cíli jsou „svobodné volby, ekonomická prosperita, svoboda slova a podobně“. V kontaktu se stranou je s přestávkami od roku 1992 prostřednictvím svého spolupracovníka, pomocníka vedoucího B. Ve vztahu k tvrzenému vydírání podotkl, že započalo v roce 1996, v době kdy podnikal. Vydírání písemně oznámil policii, ale ta dle tvrzení stěžovatele jeho podnět neprošetřila. Došlo rovněž k jeho fyzickému napadení, přičemž v tomto případě policie případ vyřešila. Bezprostředním podnětem k odchodu z Běloruska mu byla skutečnost, že se v posledním roce před odjezdem stal terčem anonymních dopisů a telefonů o tom, že bude B. rozeznána. Zmínil se rovněž o vloupání do svého bytu v roce 1996. Na dotaz, zda by měl v případě návratu do Běloruska potíže například ze strany policie nebo jiných státních orgánů, odpověděl záporně. V doplňujícím pohovoru ze dne 3. 9. 2003 stěžovatel upřesnil, že v souvislosti se svým vydíráním a následnou nečinností policie se na další kompetentní orgány neobrátil, neboť se domníval, že v dané věci byla zainteresována i policie. S. o. charakterizoval jako organizaci zajišťující práva pracujících a lidu obecně a šíření běloruštiny. Ze stěžovatelových odpovědí dále vyplynulo, že z firmy nebyl propuštěn, ale z důvodů špatné ekonomické situace dal

výpověď, neboť asi dva až tři měsíce nedostával výplatu. V rozporu s údaji uvedenými v prvním pohovoru se ve své vlasti obává možného uvěznění z důvodů, že žádal o azyl.

Ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky může přitom spočívat v aplikaci nesprávného ustanovení právního předpisu na daný skutkový stav nebo sice v aplikaci správného ustanovení právního předpisu, avšak nesprávně interpretovaného.

Nejvyšší správní soud předně přezkoumal závěry městského soudu ohledně posouzení skutečnosti, zda byl stěžovatel ve své vlasti pronásledován či se takového pronásledování opodstatněně obával z důvodů své rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů (§ 12 zákona o azylu) a jeho pochybení neshledal. Pronásledováním je ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu třeba rozumět ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady v zemi stěžovatelova původu nebo pokud tato země není schopna odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Potíže, jimž se stěžovatel vycestováním z vlasti vyhýbá, tj. ekonomické potíže v souvislosti s nezaměstnaností a neúspěšným podnikáním, jakož i potíže s vydíráním ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Nejvyšší správní soud konstatuje, že mezinárodní ochrana může být žadateli poskytnuta teprve v případě, jestliže je mu odepřena ochrana v zemi jeho státní příslušnosti, případně je-li tato ochrana neúčinná. Pokud si však stěžovatel na nečinnost policie nestěžoval u nadřízených policejních orgánů, či jiným kompetentním úřadům, neboť se domníval, že by „to nemělo smysl“, nevyužil všech dostupných prostředků, které mu nabízel právní řád země. Závěr ohledně nesplnění podmínek pronásledování učinil Nejvyšší správní soud s přísným respektováním základních principů, na nichž je azylové zákonodárství obecně postaveno. Ze stěžovatelových vyjádření učiněných u žalovaného nevyplynuly skutečnosti, podle nichž by se v jeho případě jednalo o utlačování uskutečňované ze strany státu, ať již přímé, kdy stát sám by stěžovatele ze zákonem stanovených důvodů pronásledoval, tak i nepřímé, o které by se jednalo tehdy, pokud by stát stěžovatele před pronásledováním cíleně nechránil. Za situace, kdy jsou z žádosti o azyl a z protokolů o pohovorech zřejmé četné rozpory ve výpovědích stěžovatele (stěžovatel např. nepravdivě vypovídal ohledně okolností ukončení svého pracovního poměru, uvedl chybné časové údaje o svém členství ve S. o., protichůdně se vyjadřuje k možným obavám po návratu do vlasti), působí jeho tvrzení o pronásledování z důvodu činnosti v odborech a v politické straně nevěrohodně. Lze tedy přisvědčit městskému soudu, že u žalobce nebyly dány důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, a rovněž, že neshledal překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Pokud stěžovatel v kasační stížnosti brojí proti Zprávě Ministerstva zahraničních věcí USA, označuje ji za „procesně nepoužitelnou“, poukazuje na protichůdnost Informace ministerstva zahraničních věcí České republiky s pozdějšími kroky téhož ministerstva a jako této protichůdnosti uvádí internetovou kopii prohlášení Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 15. 11. 2004 ke kauze „víza pro prezidenta L.“, pak se jedná o nové skutečnosti, o kterých se nezmínil v průběhu řízení před žalovaným ani městským soudem, a proto k nim Nejvyšší správní soud nyní nemůže přihlížet. Obdobná je situace ve vztahu k odůvodnění potencionální perzekuce stěžovatele po návratu do vlasti, spočívající rovněž v obsahu výše zmíněné internetové kopie, na základě které stěžovatel usuzuje, že „lze s naprostou jistotou očekávat jeho tvrdé pronásledování po návratu do Běloruska“.

Stěžovatel dále uplatňuje stížní důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., ve smyslu kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Vady řízení před správním orgánem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) spatřuje stěžovatel primárně v tom, že byl krácen na svých právech, neboť se nemohl dostatečně seznámit se spisovým materiálem žalovaného, neboť byl vyhotoven pouze v českém jazyce to zejména se Zprávou Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv v Bělorusku za rok 2002, přičemž ji označuje za irelevantní, brojí proti způsobu jejího získání a tvrdí, že se s jejím obsahem neměl možnost obeznámit. Stěžovatel dále nesouhlasí se způsobem vedení pohovorů a s jejich zaprotokolováním.

Nejvyšší správní soud nemůže než uvést, že k těmto námitkám nemohl přihlédnout, neboť jsou ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustné, jelikož jde o námitky, které stěžovatel mohl uplatnit již v řízení před soudem, nicméně tak neučinil, ač tak učinit mohl. Proces dokazování, jak byl proveden žalovaným, podle názoru Nejvyššího správního soudu žádnými vadami netrpí. Nejvyšší správní soud tedy důvody tvrzené ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. v posuzované věci neshledal.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Za této procesní situace se již Nejvyšší správní soud samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Stěžovatel, který neměl v tomto řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, a proto bylo rozhodnuto tak, že žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti. Stěžovateli byl pro toto řízení před soudem ustanoven soudem zástupce advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Právní zástupce na výzvu zdejšího soudu sdělil, které úkony právní služby ve věci učinil. Soud určil odměnu advokáta částkou 2000 Kč za dva úkony právní služby (první porada s klientem včetně prostudování spisu a vyhotovení kasační stížnosti; § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., v platném znění), a dále 2 x 75 Kč paušální náhrady hotových výdajů (§ 13 odst. 3 této vyhlášky). Celkem tedy odměna advokáta činí 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejdou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. ledna 2007

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu